

DOMONKOS Endre

tudományos főmunkatárs

**Budapesti Gazdasági Egyetem, Alkalmazott Tudományok
Egyeteme
Külkereskedelmi Kar**

senior research fellow

**Budapest Business School University of Applied Sciences,
Faculty of International Management and Business,
Budapest, Hungary**

email: Domonkos.Endre@uni-bge.hu

**A 2019. NOVEMBER 10-I ORSZÁGGYŰLÉSI
VÁLASZTÁS ÉS KÖVETKEZMÉNYEI
SPANYOLORSZÁGBAN**

**PARLIAMENTARY ELECTIONS IN SPAIN ON
NOVEMBER 10TH 2019 AND ITS CONSEQUENCES**

ABSTRACT

As a consequence of the parliamentary elections, which were held on 10th November 2019, the restructuring of the party system in Spain was further continued. The two-party system characterised by the dominance of Spanish Socialist Workers' Party (PSOE) and the People's Party (PP) ceased to exist and new political forces emerged in the political arena. According to the concept of Giovanni Sartori the party system of Spain is quite similar to "extreme" pluralism.

In compliance with the results of the elections, neither the right-wing nor the left-wing political parties succeeded obtaining absolute majority (176 mandates). The PSOE gained together with the radical political party, Unidas Podemos 155 mandates, while PP, Ciudadanos and Vox acquired only 150.

The parliamentary elections showed clearly that the majority of Spanish electors completely disappointed the traditional political forces and elite. The emergence of Vox and its excellent results (more than 2,4 million votes casted) and the shrinking support of the Spanish Socialist Workers' Party clearly show the decreasing trust of Spanish citizens into their traditional political elite and leadership. On 7th January 2020, Pedro Sánchez was voted back in to power as Prime minister by the Congress at the second round of investiture. This put an end of the deadlock, which had lasted more than one and a half years since the beginning of 2019.

Key words: Spain, parliamentary elections, party system, political parties, results of election

Kulcsszavak: Spanyolország, országgyűlési választások, pártrendszer, politikai pártok, választási eredmények

1. Az országgyűlési választások előzményei Spanyolországban

A 2019. április 28-án, Spanyolországban rendezett parlamenti választások eredményeként tovább folytatódott a hagyományos két nagy politikai erő (Spanyol Néppárt és Spanyol Szocialista Munkáspárt) uralmára épülő pártstruktúra átalakulása. A politikai jobboldalon a konzervatív Spanyol Néppárt az elmúlt három évtized legrosszabb választási eredményét érte el, miközben a centrista Ciudadanos és a Vox megszerezte a nemzeti-konzervatív politikai erőből kiábrándult szavazók támogatását. A politikai baloldalon a spanyol szocialisták – intenzív kampánystratégiájukkal – sikeresen mozgósították a baloldali és a bizonytalan szavazók nagy részét. Mindezek következtében a PSOE 123 képviselői mandátummal megnyerte az országgyűlési választásokat, de önállóan nem tudott kormányt alakítani, mert nem szerezte meg a stabil kormányzáshoz szükséges parlamenti többséget (176 képviselői hely).¹

A kormányalakítási tárgyalások a Spanyol Szocialista Munkáspárt és az Unidas Podemos között eredménytelenül végződtek. Pedro Sánchez elzárkózott attól, hogy a miniszterelnök-helyettesi és a munkaügyi tárca élére a baloldali radikális párt jelöltjei kerüljenek. A két politikai erő programjában (lásd gazdaságpolitika terén és Katalónia kérdésében való nézetkülönbség a PSOE és az Unidas Podemos között) fennálló különbségek és az ideológiai ellentétek megghiúsították, hogy kompromisszumos megállapodás jöjjön létre a kormányalakítás kérdésében. 2019. július 25-én a szocialisták

miniszterelnök-jelöltje, Pedro Sánchez a második fordulóban sem szerezte meg a kormányfővé választáshoz szükséges parlamenti mandátumok egyszerű többségét. A balközép politikai erő kormányfő-jelöltjére összesen 124 képviselő szavazott igennel (PSOE és a Partido Regionalista de Cantabria), 155 pedig nemmel (Spanyol Néppárt, Ciudadanos, Vox, JxCat és a Coalición Canaria) Az Unidas Podemos, a Baszk Nacionalista Párt, a Compromís, a Katalán Köztársasági Baloldal, továbbá az EH Bildu frakciója a szavazás során tartózkodott.²

Mivel a két baloldali politikai erő közötti kormányalakítási tárgyalások eredménytelenül végződtek, az alkotmány szabályozásának megfelelően, 2019. szeptember 28-án feloszlatták a Képviselőházat és november 10-ére újabb országgyűlési választást írtak ki az ibériai országban.

A választási kampányidőszak egyik legfontosabb eseménye volt a Legfelső Bíróság a katalán kormány elnöke és elnökhelyettese, valamint a kabinet korábbi tagjai ellen meghozott ítélete volt. A leváltott katalán kormány tagjai ellen még 2017 november végén indított eljárást a madridi Legfelső Bíróság lázadás, zendülés és közpénzek hűtlen kezelésének vádja miatt. Spanyolországban ezen bűncselekmények közül a lázadás és zendülés minősül a hatályos büntetőtörvénykönyv szerint a legsúlyosabbnak. A Legfelső Bíróság 2019. október 13-án meghozott ítéletében a Generalitat korábbi elnökhelyettesét, Oriol Junquerast 13 év, Raul Romeva és Jordi Turull kormánytagokat pedig 12 év börtönbüntetéssel sújtotta zendülés és közpénzek hűtlen kezelése miatt. A bíróság ugyanakkor nem találta megalapozottnak a lázadás tényállását, mert a katalán kabinet tagjai csak nyomást akartak gyakorolni a központi kormányra a függetlenségi népszavazás megrendezése érdekében. A katalán kormány leváltott tagjait a börtönbüntetés mellett 12 évre eltiltották a közügyek gyakorlásától.³ Pablo Llarena főbíró újból kezdeményezte az európai letartóztatási parancs kiadását Carles Puigdemont, a Generalitat korábbi elnöke ellen.⁴ Ennek értelmében a katalán elszakadási törekvést kezdeményező Puigdemont bármikor letartóztatható zendülés és hűtlen kezelés bűncselekménye miatt. A Legfelső Bíróság ítélete tovább növelte a spanyol és a katalán kormány közötti ellentétet és tovább növelte az ibériai ország társadalmának megosztottságát Katalónia kérdésében. A bírósági ítélet óriási felháborodást váltott ki a katalán társadalomban. Több tízezer katalán polgár tüntetett az „igazságtalan” ítélet ellen és követelték a politikai foglyok szabadon bocsátását. A Katalán Nemzetgyűlés (ANC) és az Òmnium kulturális szervezet felhívására valamennyi katalán városban meghirdették a Szabadság menetét, melynek során felvonulással akadályozták a közúti forgalmat és rövid időre a barcelonai El Prat

repülőtér forgalmát is megbénították.⁵ Mindezek az események azt mutatják, hogy a feszült spanyol-katalán viszony változatlanul fennáll és jelenleg kicsi az esélye annak, hogy egy kompromisszumos megállapodással rendeznék Katalónia kérdését.

A katalán parlament külön ülés keretében foglalkozott a Legfelső Bíróság katalán függetlenségi vezetők ellen meghozott ítéletével. A tartományi elnök, Quim Torra elítélte és felháborodásának adott hangot a megszületett bírósági döntéssel kapcsolatosan. Véleménye szerint a bírósági ítélettel figyelmen kívül hagyták azt a kétmillió embert is, aki részt vett a 2017. október 1-jei függetlenségi népszavazáson. Egyúttal párbeszédre szólította fel Pedro Sánchez ügyvezető kormányfőt, mert szerinte sem Spanyolország egysége, sem a katalán függetlenség nem lehet indok az emberi jogok megsértésére. Torra továbbra is kiállt a békés polgári engedetlenség mellett és szorgalmazta egy újabb függetlenségi népszavazás mielőbbi megtartását Katalóniában. Míg a függetlenségpárti politikai erők támogatásukról biztosították a katalán elnököt, addig az ellenzéki pártok egyhangúlag követelték Quim Torra lemondását és az előrehozott tartományi választások kiírását.⁶

Közben Carles Puigdemont feladta magát a belga hatóságoknak, mert nemzetközi elfogatóparancsot adott ki ellene a spanyol Legfelső Bíróság főbírója, Pablo Llarena. A spanyol hatóságok a korábbi katalán elnök kiadatását követelik lázadás és közpénzek hűtlen kezelése miatt.⁷ Ugyanakkor a belga hatóságok 2020. január 2-án felfüggesztették Carles Puigdemont volt katalán elnök és Antoni Comín, egykori katalán függetlenségpárti vezető spanyol kiadatási kérelmével kapcsolatos bírósági eljárást. A belga bíróság az Európai Bíróság ítélete alapján elismerte a két katalán politikus mentelmi jogát, és úgy határozott, hogy felfüggeszti a letartóztatási és a kiadatási eljárást.⁸ Az Európai Unió Bírósága még 2019. december 20-án elfogadott ítélete kimondta, hogy minden megválasztott EP-képviselőnek joga van mandátuma betöltéséhez, így mentelmi joga gyakorlásához. Az unió bírósága ezt a döntést eredetileg Oriol Junqueras, a Generalit korábbi elnökhelyettese ügyében hozta meg.⁹ Az európai uniós jog egységes értelmezésével foglalkozó intézmény döntése merően új helyzetet teremtett a leváltott katalán elnök és kormányának vezetőinek ügyében.

2019. október 18-án két katalán szakszervezet, az Intersindical-CSC és az Intersindical Alternativa de Catalunya (IAC) általános sztrájkfelhívást tett közzé az autonóm közösségben. A munkabeszüntetés valamennyi gazdasági ágazatot (ipart és kereskedelmet, valamint szolgáltatási szektort) érintett. Egyidejűleg a Köztársasági Védelmi Bizottságok radikális függetlenségpárti csoportok felhívására újabb tüntetésekre került sor Katalónia

fővárosában, Barcelonában. A tartományi rendőrség tájékoztatása szerint mintegy 525 ezren vettek részt a megmozduláson.¹⁰

A választási kampány időszakának másik fontos eseménye az egykori diktátor, Francisco Franco exhumálása volt. Az 1939 és 1975 közötti időszakban hatalmon lévő jobboldali diktátor személye a mai napig élesen megosztja a spanyol társadalmat és a politikai erőket. A Legfelső Bíróság szeptember végén elfogadott határozata engedélyezte az 1975. november 20-án elhunyt Franco tábornok exhumálását az Elesettek Völgyében található sírjából. A Franco-család hozzátartozói alkotmánybírósági beadvánnyal próbálták megakadályozni a bírósági döntést, amelyet a taláros testület elutasított. Az egykori diktátor holttestét október 24-én elszállították az Elesett Völgyéből és a Madridtól 20 kilométerre található Mingorrubio El Prado temetőjében helyezték örök nyugalomra.¹¹

Az ügyvezető szocialista miniszterelnök szerint Spanyolország teljesítette kötelezettségeit és véglegesen lezárta múltbeli örökségét. Pedro Sánchez kormányfő hangsúlyozta, hogy egy demokratikus berendezkedésű ország nem őrizheti egy diktátor emlékét. Ugyanakkor a spanyol ellenzéki pártok szerint a síráthelyezés választási kampánycélt szolgált és elterelte a figyelmet az ibériai ország valós problémáiról. A Spanyol Néppárt mellett a Ciudadanos és a radikális jobboldali Vox is mindvégig ellenezte az egykori diktátor exhumálását. A Ciudadanos vezetője, Albert Rivera azzal vádolta az ügyvezető szocialista kormányfőt, hogy egyáltalán nem foglalkozik a munkanélküliség kérdésével¹² és a feszült spanyol-katalán viszonytal.

Megjegyzendő, hogy a történelmi emlékezeetről szóló törvényt (52/2007. számú jogszabály a polgárháború és a Franco-diktatúra áldozatainak védelméről) még 2007. december 26-án a szocialista Zapatero-kormány idején fogadta el a Képviselőház. A jogszabály középpontjában a spanyol polgárháborúban elhunyt áldozatok hozzátartozóinak fizetendő kárpótlás mellett a megbékélés és a spanyol nemzetet megosztó kérdés lezárása állt.¹³

A választási kampány harmadik lényeges eseménye az öt politikai párt (Spanyol Szocialista Munkáspárt, Spanyol Néppárt, Ciudadanos, Vox és Unidas Podemos) vezetőjének 2019. november 4-én Spanyol Közszolgálati Televízióban tartott vitája volt. A közel 3 órás vita során a pártvezetők öt fő területet érintettek: területfejlesztési és gazdaságpolitikát, szociálpolitikát, a demokratikus rendszer főbb jellemzőit, továbbá a külpolitikát. A vitát azonban Katalónia kérdése uralta. A jobbközép Spanyol Néppárt és a radikális jobboldali Vox – a Ciudadanoszal – együtt élesen támadta Pedro Sánchez kormányfőt a katalóniai helyzettel kapcsolatosan. Azzal vádolták a szocialista ügyvezető miniszterelnököt, hogy kormányzásra készül a radikális

függetlenségpárti katalán tartományi elnökkel, Quim Torrával és a Katalán Köztársasági Baloldallal. A Ciudadanos pártelnöke, Albert Rivera kérdőre vonta mind a jobbközép Néppártot, mind a spanyol szocialistákat, hogy indokolatlanul ruháztak át hatásköröket a Katalán Autonóm Közösségre. Rivera a radikális jobboldali Voxot Európa-ellenességgel vádolta meg, mert az olasz Mateo Salvini pártjával kíván szoros szövetséget kialakítani. A leg-radikálisabb álláspontot Santiago Abascal, a Vox pártelnöke fogalmazta meg. Pedro Sánchezt és pártját elmarasztalta az általános erőszak és a történelmi emlékezet törvénye, továbbá a bevándorlással kapcsolatos álláspontja miatt. Bírálta az Unidas Podemos által szorgalmazott protekcionista gazdaságpolitikát és kommunista múlttal vádolta meg Iglesias pártformációját. Pablo Iglesias (Unidas Podemos) a vita során nehezményezte, hogy Pedro Sánchez nem tanúsított konstruktív magatartást a baloldali koalíciós kormányzás kérdésében és a jobbközép Néppárttal akar koalíciós megállapodást kötni. Válaszul Pedro Sánchez kijelentette, hogy az országgyűlési választások után nem fognak koalícióra lépni a Spanyol Néppárttal.¹⁴

Összességében véve elmondható, hogy a televíziós vita során gazdaságpolitikai tárgyú intézkedések háttérbe szorultak, miközben egyáltalán nem fogalmazódtak meg konkrét elképzelések Katalónia helyzetének megnyugtató rendezésére vonatkozólag. A 3 órás pártelnöki vita során nem derült ki, hogy a spanyol pártok, milyen gazdasági és költségvetési tárgyú intézkedéseket fognak bevezetni a választásokat követő időszakban.

2. A 2019. november 10-i országgyűlési választások eredményei

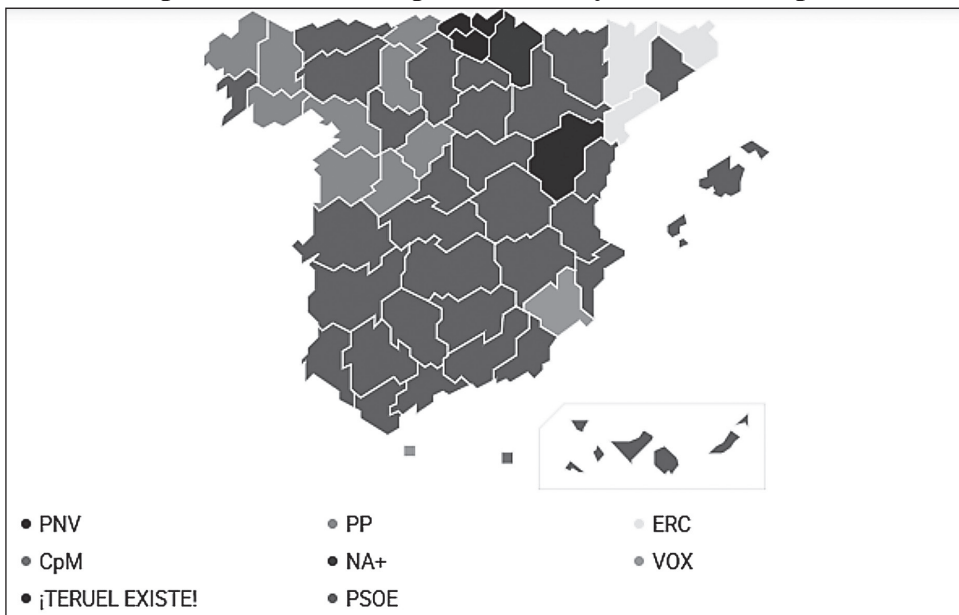
A 2019. november 10-i országgyűlési választáson a részvételi arány 69,8 százalék volt, amely mintegy 5 százalékponttal maradt el az április 28-i választásokhoz képest. A spanyol választópolgárok közel 30 százaléka nem vett részt az országos horderejű eseményen, amely azt mutatja, hogy a spanyol lakosság jelentős része kiábrándult a hagyományos politikai elitből és a pártokból is.

A parlamenti választásokat a balközép Spanyol Szocialista Munkáspárt (PSOE) nyerte meg a szavazatok 28 százalékaival. A Pedro Sánchez vezette politikai erő támogatottsága ugyanakkor az április végi választásokhoz képest csökkent, és az április 28-i választáshoz képest közel 800 ezer szavazatot veszített. A PSOE a korábbi 123 helyett 120 mandátumot szerzett. A párt Katalónia, Baszkföld, Navarra és Melilla kivételével jó eredményt ért el az autonóm közösségek többségében.¹⁵ A baloldali erő ugyanakkor

nem tudta megszerezni a bizonytalan szavazók támogatását és választási kampányában is a jobb és szélsőjobb oldali pártok kormányra kerülésének veszélyével foglalkozott.

A választásokon a jobbközép Spanyol Néppárt a legerősebb ellenzéki politikai erő lett, mivel a korábbi 66 mandátum helyett 88 képviselői helyet szerzett a Képviselőházban. A párt jól szerepelt Galíciában, Kantábriában, Kasztília és Leónban, illetve Navarrában, ugyanakkor Murciában a radikális jobboldali Vox megelőzte.¹⁶ Összességében véve a PP 646 ezerrel több szavazatot szerzett az április végi választáshoz képest.

1. térkép. Az országgyűlési választások eredményei Spanyolországban
Map 1. The results of parliamentary elections in Spain

Forrás: Resultados elecciones generales noviembre 2019. 10N. ELECCIONES GENERALES. El Mundo, 2019. november 10. szám. In: <https://www.elmundo.es/elecciones/elecciones-generales/2019/index.html>
 Letöltve: 2020. január 10.

A választások egyik legnagyobb meglepetése a radikális jobboldali politikai erő, a Vox rendkívül jó választási eredménye volt. Santiago Abascal pártja sikeresen megszerezte a bizonytalan szavazók mellett a Spanyol Néppártból és a Ciudadanosból kiábrándult választópolgárok jelentős részének támogatását. A Vox a legerősebb politikai párt Murcia tartományban, és

országos szinten 52 mandátummal, a harmadik legnagyobb frakcióval rendelkezik a spanyol parlament alsóházában.¹⁷

A parlamenti választások egyik nagy vesztese a centrista Ciudadanos. Az Albert Rivera által vezetett politikai erő parlamenti képviselői helyeinek száma 57-ről 10-re, mintegy ötödére csökkent és áprilishoz képest 2,5 millió szavazót veszített. A politikai erő rossz választási szereplésében szerepet játszott a pártvezető merev elzárkózása attól, hogy kívülről támogassa a Pedro Sánchez vezette szocialista kormány megalakítását, miközben tartományi szinten megállapodott a jobboldali radikális Vox-szal (Madridban és Murciában). Mindezek következtében az elmúlt hónapokban a centrista párt négy vezető tisztségviselője és a katalán gyökerekkel rendelkező politikai erő egyik alapítója, Francesc de Carreras is kilépett a pártból.¹⁸ A centrista erő rossz választási szereplése miatt a párt vezetője, Albert Rivera 2019. november 11-én bejelentette lemondását és visszavonulását a politikától.¹⁹

A radikális baloldali tömörülés, az Unidas Podemos az országgyűlési választás másik nagy vesztese. Pablo Iglesias pártja összesen 35 mandátumot szerzett, s ezzel az elmúlt évek egyik legrosszabb eredményét érte el. Ebben szerepet játszott az Iñigo Errejon és Pablo Iglesias közötti konfliktus, valamint a PSOE és az Unidas Podemos között megghiúsult kormányalakítási tárgyalások. A radikális baloldali politikai erő vezetője újból megismételte korábban tett ajánlatát Pedro Sánchez ügyvezető kormányfőnek a koalíciós kormányzásra vonatkozóan, hogy megállítsák a „szélsőjobboldal megerősödését”.²⁰

A nacionalista pártok közül kiugróan jó eredményt ért el a függetlenségpárti Katalán Köztársasági Baloldal (ERC) Katalóniában, ahol a szavazatok 22,57 százalékával a legerősebb politikai erő lett. Az ERC 13 mandátummal megelőzte a centrista Ciudadanost, így a kormányalakítási tárgyalások során a mérleg nyelve szerepét játszotta. A Katalónia függetlenségét ugyancsak támogató JxCat a szavazatok 13,7 százalékával 8 képviselői helyhez jutott a parlament alsóházában.²¹ Végül a mérsékelt Baszk Nacionalista Párt 6-ról 7-re növelte mandátumainak számát, és tovább növekedett a támogatottsága a három baszk provinciában.

Az országgyűlési választások értelmében jelentős mértékben átalakult a Szenátus összetétele. A 208 szenátusi helyből a Spanyol Szocialista Munkáspárt a korábbi abszolút többséggel szemben 92 mandátummal rendelkezik. A Spanyol Néppárt 84 szenátusi helyhez jutott. A Katalán Köztársasági Baloldal 11, a Baszk Nacionalista Párt 9, a Navarrai Szocialisták 3, a jobboldali függetlenségpárti katalán Junts 3, a Teruel Existe nevű politikai tömörülés 2, a Vox 2, a Gomerai Szocialista Tömörülés (ASG) és az EH Bildu 1-1 szenátusi helyet szerzett.²²

A baloldali koalíciós kormány megalakítása érdekében tett első lépésként 2019. november 12-én Pedro Sánchez ügyvezető kormányfő és Pablo Iglesias az Unidas Podemos pártelnöke előzetes megállapodást kötött. A 10 pontos megállapodás egy progresszív alapokon működő kabinet felállítását tartalmazza, hangsúlyozva a munkahelyteremtés fontosságát és a gazdasági növekedés fenntartását, a korrupció elleni szervezett harcot, a kis- és közepes vállalatok támogatását, a klímaváltozás elleni közös fellépést, Katalónia kérdésének tárgyalásos úton történő rendezését a párbeszéd és a kölcsönös megértés alapján, továbbá a költségvetés egyensúlyának megőrzését. A kompromisszumokkal záródó egyezség értelmében a miniszterelnök helyettesi pozíciót Pablo Iglesias kapja, a jövőbeni koalíciós kormányban a radikális baloldali párt 4 miniszteri tárca irányítását látja majd el.²³ A két baloldali politikai erő pártelnöke tavaly december végén aláírta a koalíciós kormányzásról szóló végleges megállapodást, amely egy progresszív elemeket tartalmazó programcsomag. Ennek legfontosabb elemei a következők:

- A baloldali koalíciós kabinet hatályon kívül helyezi a néppárti kormány által 2012-ben elfogadott munkaerőpiacot szabályozó törvényt, amely megkönnyítette az elbocsátásokat. Szorgalmazzák a kollektív szerződéskötés szerepének és a munkavállalók jogainak megerősítését. Intézkedéseket fogadnak el a munkaerőpiac duális (határozott és határozatlan idejű szerződések rendszere) szerkezetének felülvizsgálatára. Stratégiai tervet dolgoznak ki a duális szakképzés megerősítésére és módosítják a jelenleg hatályos szakképzési törvényt.
- A koalíciót alkotó két párt kiemelt figyelmet kíván fordítani az oktatási rendszerre. Ennek során 2025-ig a bruttó hazai termék 5 százalékára növelik az oktatásra fordítandó költségvetési források összegét. Konkrét cselekvési tervet készítenek a korai iskolaelhagyás problémájának orvoslására és garantálnák az alapfokú oktatás ingyenességét az ibériai országban.
- Szociálpolitikai téren biztosítják a nyugdíjak inflációt követő emelését, miközben megreformálják a társadalombiztosítási rendszert. A PSOE és koalíciós partnere, az Unidas Podemos az ún. Toledo-paktumot is teljesen megújítaná a szociális partnerek szorosabb bevonásával.
- Állami lakásépítési programot léptetnek életbe és támogatják az állampolgárok lakhatáshoz való jogát.²⁴
- Gazdaságpolitikai téren a koalíciós pártok a társasági adó legalacsonyabb szintjét 15%-ban állapítanák meg nagyvállalatok esetében, míg ennek mértéke pénzügyi intézményeknél és energetikai cégeknél egyévesen 18% körül alakulna. Az 1 millió eurónál kevesebb bevétellel

rendelkező társaságok adóterhét a jelenlegi 25%-ról 23%-ra csökkentenék. Ugyanakkor az évi 130 ezer eurónál magasabb keresetűek esetében a személyi jövedelemadó mértékét 2 százalékponttal (45%-ról 47%-ra), 300 ezer eurót meghaladó jövedelemnél pedig 4 százalékkal emelnék.

- A program külön foglalkozik a klímaváltozás elleni küzdelemmel és a biodiverzitás megőrzésének szükségességével, továbbá a nemek közötti egyenlőség elvének érvényesítésével.²⁵

2020. január 7-én az új összetételű Képviselőház 167 igen és 165 nem szavazattal miniszterelnökké választotta a spanyol szocialisták pártfőtitkárát, Pedro Sánchezt. A szocialista kormányfő-jelöltet a Spanyol Szocialista Munkáspárt és az Unidas Podemos radikális baloldali erő mellett támogatta a Baszk Nacionalista Párt (PNV), a Nueva Canarias, a Compromís, valamint a Teruel Existe nevű regionális politikai tömörülés. Ugyanakkor a legnagyobb ellenzéki párt, a Spanyol Néppárt, a Ciudadanos és a radikális jobboldali Vox nemmel szavazott. A radikális baloldali és függetlenségpárti Katalán Köztársasági Baloldal (ERC) 13 képviselője a szavazáskor tartózkodott.²⁶ A kiegyenlített parlamenti erőviszonyok miatt a kormányfő helyzete korántsem egyszerű, mert a kormánykoalíció két pártja (a PSOE és az Unidas Podemos) mindössze 155 mandátummal rendelkezik a 350 fős Képviselőházban. Minden nagyfokú önmérsékletet feltételez a spanyol politikai erők részéről az ország kormányozhatóságának biztosítása érdekében.

Pedro Sánchez kormányfővé történt választásával és a PSOE-Unidas Podemos kormánykoalíció megalakulásával véget ért az ibériai országban 2019 februárja óta fennálló politikai patthelyzet, amely a gazdasági stabilitás egyik legfontosabb előfeltétele. A Gazdasági és Együttműködési Fejlesztési Szervezet (OECD) 2019. november végén készített jelentése a spanyol gazdaság sérülékenység okainak a magas államadósságot (a bruttó hazai termék 96%-a) és az euróövezeti szinten is magas, 14%-os munkanélküliséget tartja. A spanyol gazdaság teljesítményét jelentős mértékben befolyásolja a belföldi kereslet alakulása, és a világgazdaság, illetve az Európai Unió növekedési kilátásai, valamint Nagy-Britannia integrációs szervezetből történő kilépése. Az újonnan megalakuló kormánynak tovább kell folytatnia a munkaerőpiac rugalmasságát növelő intézkedéseket. Szükséges a termelékenység színvonalának érdemi növelése mellett a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése, és a versenyképességet javító intézkedések elfogadása. A fejlett piacgazdaságú országokat tömörítő szervezet – figyelembe véve a világgazdaságban fennálló bizonytalanságot – idén 2. jövőre

1,6%-os gazdasági növekedéssel számol. A munkanélküliség várhatóan 2021-ben a jelenlegi 14%-ról 13,6%-ra csökken. Az OECD jelentésében hangsúlyozza, hogy a fogyasztás és a belső kereslet a spanyol gazdasági növekedés két meghatározó tényezője.²⁷

3. Konklúzió

A 2019. november 10-i országgyűlési választások után tovább folytatódott a spanyol pártrendszer átalakulása. A hagyományos két nagy politikai erő (PSOE és PP) uralmára épülő pártstruktúra helyett Spanyolország egyre inkább a politológiai szakirodalomban használatos „szélsőséges pluralizmus” irányába halad, ahol hatnál több párt verseng a kormányzati hatalom megszerzéséért.

A választás során sem a baloldali pártok, sem a jobboldali politikai erők nem szereztek meg a kormányalakításhoz szükséges parlamenti mandátumok abszolút többségét (176 mandátum).

Az országgyűlési választások eredményei alapján megállapítható, hogy a spanyol választópolgárok döntő többsége kiábrándult a hagyományos pártokból és a politikai elitből. A Vox népszerűségének erőteljes növekedése és a Ciudadanos, valamint a radikális baloldali Unidas Podemos támogatottságának csökkenése jól mutatja a spanyol polgárok 1978 utáni elittel szemben megfogalmazott fenntartásait.

A balközép spanyol szocialisták (PSOE) és az Unidas Podemos alkotta koalíciós kormány parlamenti többsége azonban a radikális függetlenségpárti Katalán Köztársasági Baloldal és kisebb nacionalista pártok (Baszk Nacionalista Párt és Compromís) támogatásától függ, ezért Pedro Sánchez kormányfőnek és Pablo Iglesias miniszterelnök-helyettesnek valamennyi spanyol politikai erővel egyeztetve, kölcsönös kompromisszumokra épülő politikát kell folytatnia, biztosítva az ibériai ország politikai és gazdasági stabilitását, valamint alkotmányos egységét.

JEGYZETEK / NOTES

1. Lásd részletesebben Domonkos Endre (2019): Parlamenti választások Spanyolországban: A kétpárti hegemonia meggyengülése. In: Geopolitikai Szemle, 2019/3. szám. In: <https://vikek.eu/wp-content/uploads/2019/06/GeopolitikaSzemleNo3.pdf> Letölve: 2020. január 10.
2. Hernández, Marisol – Sanmartín, Olga R. – Cruz Marisa, Ángel, Luis Sanz – Álvarez, Rafael J.: Sesión de investidura: El Congreso tumba la elección de Pedro Sánchez como presidente del Gobierno con 155 votos en contra y 67 abstenciones. El Mundo, 2019. július 27. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/07/25/5d399c3efc6c83e04e8b45b5.html> Letöltve: 2020. január 10.
3. Marraco, Manuel – Martialay Ángela: El Supremo sentencia a Junqueras a 13 años por sedición con malversación y a entre nueve y 12 al resto de encarcelados por el 'procés'. El Mundo, 2019. október 14. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/10/14/5da4104f21efa0200a8b461c.html> Letöltve: 2020. január 10.
4. Ángela, Martialay – Marraco, Manuel: El juez Llarena emite inmediatamente una nueva euroorden contra Puigdemont para evitar que huya de la UE. El Mundo, 2019. október 14. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/10/14/5da4623221efa0752d8b468a.html> Letöltve: 2020. január 10.
5. Crisis catalana. Miles de personas llenan las carreteras catalanas con el apoyo del Govern. La Vanguardia, 2019. október 16. szám. In: <https://www.lavanguardia.com/politica/20191016/471024838908/marchas-libertad-cortan-seis-carreteras.html#yusp> Letöltve: 2020. január 10.
6. Új függetlenségi népszavazás megrendezését szorgalmazza a katalán elnök. Magyar Hírlap. 2019. október 17. szám. In: <https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/20191017-uj-fuggetlensegi-nepszavazas-megrendezeset-szorgalmazza-a-katalan-elnok> Letöltve: 2020. január 10.
7. La Justicia belga deja a Puigdemont en libertad sin fianza pero con condiciones tras notificarle su orden de detención. RTVE. 18.10.2019. In: <http://www.rtve.es/noticias/20191018/puigdemont-comparece-voluntariamente-ante-justicia-belga-euroorden-detencion-llarena/1982599.shtml> Letöltve: 2020. január 20.
8. Martialay, Ángela – Marraco, Manuel: La Justicia belga suspende la euroorden contra Puigdemont por su inmunidad y le da libertad de movimientos. El Mundo, 2020. január 2. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2020/01/02/5e0de271fc6c8331798b45bb.html> Letöltve: 2020. január 10.
9. Suanzes, Pablo. R.: Oriol Junqueras tenía que haber sido eurodiputado y gozar de su inmunidad, según la Justicia europea. El Mundo, 2019. december 19.

- szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/12/19/5dfb4352fc6c83d5488b466c.html> Letöltve: 2020. január 10.
10. Catá, Josep – Fonseca, Diego: El secesionismo protagoniza otra gran marcha aunque la protesta acusa el desgaste. El País, 2019. október 27. szám. In: https://elpais.com/ccaa/2019/10/26/catalunya/1572080342_687151.html Letöltve: 2020. január 10. szám.
 11. De Almirón, Víctor Ruiz: Sánchez cierra el Valle de los Caídos para ultimar el plan de exhumación. ABC, 2019. október 24. szám. In: https://www.abc.es/espana/abci-sanchez-cierra-valle-caidos-para-ultimar-plan-exhumacion-201910120159_noticia.html#vca=mod-sugeridos-p3&vmc=relacionados&vso=sanchez-cierra-el-valle-de-los-caidos-para-ultimar-el-plan-de-exhumacion&vli=noticia.foto.espana Letöltve: 2020. január 10.
 12. 2019 júliusa és szeptembere között a magánszektorban foglalkoztatottak száma összesen 35 ezer fővel növekedett, amely 2013 óta az egyik legalacsonyabb érték. A kedvezőtlen foglalkoztatási adatok az Egyesült Királyság integrációs szervezetből való kilépése miatti bizonytalansággal, Kína és az Egyesült Államok közötti kereskedelmi háborúval, továbbá a spanyol és a katalán belpolitikai helyzettel magyarázhatók. Lásd részletesebben: Urrutia, César: Las empresas frenan en seco la creación de empleo: reducen la contratación a una cuarta parte en un año. El Mundo, 2019. október 25. szám. In: <https://www.elmundo.es/economia/2019/10/25/5db1dc2afdddf8a408b45e5.html> Letöltve: 2020. január 10.
 13. Lásd részletesebben: Ley 52/2007, de 26 de diciembre, por la que se reconocen y amplían derechos y se establecen medidas en favor de quienes padecieron persecución o violencia durante la guerra civil y la dictadura. Boletín de Estado. «BOE» núm. 310, de 27 de diciembre de 2007. In: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-22296-consolidado.pdf> Letöltve: 2020. január 10.
 14. Gil Grande, Rocío: Elecciones 2019. Datos del debate a cinco: todos contra Sánchez, Rivera dispara pero no recibe y Torra parece un candidato más. 2019. november 5. In: <http://www.rtve.es/noticias/20191105/datos-del-debate-cinco-todos-contrasanchez-rivera-dispara-pero-no-recibe-torra-parece-candidato-mas/1988201.shtml> Letöltve: 2020. január 10.
 15. Marcos, José: El PSOE revalida su victoria pero sin cumplir las expectativas de avance. El País, 2019. november 11. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573406228_920710.html Letöltve: 2020. január 10.
 16. Junquera, Natalia: El PP recupera terreno, pero Vox le disputa viejos feudos. El País, 2019. november 10. szám. El País, 2019. november 11. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573407061_569279.html Letöltve: 2019. január 10.

17. González Miguel: Vox se convierte en tercera fuerza del nuevo Congreso. El País, 2019. november 11. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573408910_887506.html Letöltve: 2020. január 10.
18. García, De Blas, Elsa: Ciudadanos se hunde. El País, 2019. november 10. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573408491_814381.html Letöltve: 2020. január 10.
19. Ángel, Luis Sanz: Albert Rivera dimite como líder de Ciudadanos y anuncia que deja la política tras la debacle en las elecciones. El Mundo, 2019. november 11. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/11/11/5dc930-9afc6c835f238b4600.html> Letöltve: 2020. január 10.
20. Marcos, Ana: Iglesias: “Es una necesidad histórica un Gobierno progresista que pare a la extrema derecha”. El País, 2019. november 11. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573407864_789868.html Letöltve: 2020. január 10.
21. Martín, Jessica: ERC baja, pero mantiene el liderazgo en Cataluña y vuelve a ser clave para un gobierno de izquierdas. RTVE. 2019. november 11. In: <http://www.rtve.es/noticias/20191107/erc-baja-pero-mantiene-liderazgo-cataluna-vuelve-ser-clave-para-gobierno-izquierdas/1989113.shtml> Letöltve: 2019. november 11.
22. Resultados elecciones generales noviembre 2019. 10N. ELECCIONES GENERALES. El Mundo, 2019. november 10. szám. In: <https://www.elmundo.es/elecciones/elecciones-generales/2019/index.html> Letöltve: 2020. január 10.
23. Hernández, Marisol: Crónica de las horas de negociación exprés entre Pedro Sánchez y Pablo Iglesias: una vicepresidencia y tres o cuatro ministerios. El Mundo, 2019. november 12. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/elecciones-generales/2019/11/13/5dcb317f21efa01f6c8b45d8.html> Letöltve: 2019. november 13. A megállapodásról lásd részletesebben: https://e00-elmundo.uecdn.es/documentos/2019/11/12/Preacuerdo_gobierno.pdf Letöltve: 2020. január 10.
24. El acuerdo de PSOE-Unidas Podemos para un Gobierno de coalición, íntegro. El País, 2019. december 31. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/12/30/actualidad/1577717188_495072.html Letöltve: 2020. január 10.
25. Las 12 principales medidas del pacto PSOE-Unidas Podemos. El País, 2019. december 31. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/12/30/actualidad/1577719769_923422.html Letöltve: 2020. január 10.
26. Cruz, Marisa: El Congreso aprueba la investidura de Pedro Sánchez gracias a la abstención de ERC y Bildu. El Mundo, 2019. január 7. szám. In: <https://www.elmundo.es/espana/2020/01/07/5e148778fdddff37558b45ee.html> Letöltve: 2020. január 10.

27. Ayuso, Silvia: La OCDE advierte de que la “incertidumbre política” en España retrasa los ajustes presupuestarios. El País, 2019. november 22. szám. In: https://elpais.com/economia/2019/11/21/actualidad/1574324506_535638.html Letöltve: 2020. január 10.

FELHASZNÁLT IRODALOM / REFERENCES

- Ángel, Luis Sanz: Albert Rivera dimite como líder de Ciudadanos y anuncia que deja la política tras la debacle en las elecciones. El Mundo, 2019. november 11. szám.
In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/11/11/5dc9309afc6c835f238b4600.html>
Letöltve: 2020. január 10.
- Ángela, Martialay – Marraco, Manuel: El juez Llarena emite inmediatamente una nueva euroorden contra Puigdemont para evitar que huya de la UE. El Mundo, 2019. október 14. szám.
In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/10/14/5da4623221efa0752d8b468a.html>
Letöltve: 2020. január 10.
- Ayuso, Silvia: La OCDE advierte de que la “incertidumbre política” en España retrasa los ajustes presupuestarios. El País, 2019. november 22. szám.
In: https://elpais.com/economia/2019/11/21/actualidad/1574324506_535638.html
Letöltve: 2020. január 10.
- Catá, Josep – Fonseca, Diego: El secesionismo protagoniza otra gran marcha aunque la protesta acusa el desgaste. El País, 2019. október 27. szám.
In: https://elpais.com/ccaa/2019/10/26/catalunya/1572080342_687151.html
Letöltve: 2020. január 10. szám.
- Crisis catalana. Miles de personas llenan las carreteras catalanas con el apoyo del Govern. La Vanguardia, 2019. október 16. szám.
In: <https://www.lavanguardia.com/politica/20191016/471024838908/marchas-libertad-cortan-seis-carreteras.html#yusp> Letöltve: 2020. január 10.
- Cruz, Marisa: El Congreso aprueba la investidura de Pedro Sánchez gracias a la abstención de ERC y Bildu. El Mundo, 2019. január 7. szám.
In: <https://www.elmundo.es/espana/2020/01/07/5e148778fdddf37558b45ee.html>
Letöltve: 2020. január 10.
- De Almirón, Víctor Ruiz: Sánchez cierra el Valle de los Caídos para ultimar el plan de exhumación. ABC, 2019. október 24. szám. In: https://www.abc.es/espana/abci-sanchez-cierra-valle-caidos-para-ultimar-plan-exhumacion-201910120159_noticia.html#vca=mod-sugeridos-p3&vmc=relaciona-

dos&vso=sanchez-cierra-el-valle-de-los-caidos-para-ultimar-el-plan-de-exhumacion&vli=noticia.foto.espana Letöltve: 2020. január 10.

Domonkos Endre (2019): Parlamenti választások Spanyolországban: A kétpárti hegemonia meggyengülése. In: Geopolitikai Szemle, 2019/3. szám. In: <https://vikek.eu/wp-content/uploads/2019/06/GeopolitikaSzemleNo3.pdf> Letöltve: 2020. január 10.

El acuerdo de PSOE-Unidas Podemos para un Gobierno de coalición, íntegro. El País, 2019. december 31. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/12/30/actualidad/1577717188_495072.html Letöltve: 2020. január 10.

García, De Blas, Elsa: Ciudadanos se hunde. El País, 2019. november 10. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573408491_814381.html Letöltve: 2020. január 10.

Gil Grande, Rocío: Elecciones 2019. Datos del debate a cinco: todos contra Sánchez, Rivera dispara pero no recibe y Torra parece un candidato más. 2019. november 5. In: <http://www.rtve.es/noticias/20191105/datos-del-debate-cinco-todos-contra-sanchez-rivera-dispara-pero-no-recibe-torra-parece-candidato-mas/1988201.shtml> Letöltve: 2020. január 10.

González Miguel: Vox se convierte en tercera fuerza del nuevo Congreso. El País, 2019. november 11. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573408910_887506.html Letöltve: 2020. január 10.

Hernández, Marisol: Crónica de las horas de negociación exprés entre Pedro Sánchez y Pablo Iglesias: una vicepresidencia y tres o cuatro ministerios. El Mundo, 2019. november 12. szám.

In: <https://www.elmundo.es/espana/elecciones-generales/2019/11/13/5dcb317f2-1efa01f6c8b45d8.html> Letöltve: 2019. november 13.

Hernández, Marisol – Sanmartín, Olga R. – Cruz Marisa, Ángel, Luis Sanz – Álvarez, Rafael J.: Sesión de investidura: El Congreso tumba la elección de Pedro Sánchez como presidente del Gobierno con 155 votos en contra y 67 abstenciones. El Mundo, 2019. július 27. szám.

In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/07/25/5d399c3efc6c83e04e8b45b5.html> Letöltve: 2020. január 10.

Junquera, Natalia: El PP recupera terreno, pero Vox le disputa viejos feudos. El País, 2019. november 10. szám. El País, 2019. november 11. szám.

In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573407061_569279.html Letöltve: 2019. január 10.

La Justicia belga deja a Puigdemont en libertad sin fianza pero con condiciones tras notificarle su orden de detención. RTVE. 18.10.2019. In: <http://www.rtve.es/noticias/20191018/puigdemont-comparece-voluntariamente-ante-justicia-belga-euroorden-detencion-llarena/1982599.shtml> Letöltve: 2020. január 20.

Las 12 principales medidas del pacto PSOE-Unidas Podemos. El País, 2019. december 31. szám.

In: https://elpais.com/politica/2019/12/30/actualidad/1577719769_923422.html
Letöltve: 2020. január 10.

Ley 52/2007, de 26 de diciembre, por la que se reconocen y amplían derechos y se establecen medidas en favor de quienes padecieron persecución o violencia durante la guerra civil y la dictadura.

Boletín de Estado. «BOE» núm. 310, de 27 de diciembre de 2007.

In: <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-22296-consolidado.pdf>
Letöltve: 2020. január 10.

Marcos, Ana: Iglesias: “Es una necesidad histórica un Gobierno progresista que pare a la extrema derecha”. El País, 2019. november 11. szám.

In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573407864_789868.html
Letöltve: 2020. január 10.

Marcos, José: El PSOE revalida su victoria pero sin cumplir las expectativas de avance. El País, 2019. november 11. szám. In: https://elpais.com/politica/2019/11/10/actualidad/1573406228_920710.html Letöltve: 2020. január 10.

Martín, Jessica: ERC baja, pero mantiene el liderazgo en Cataluña y vuelve a ser clave para un gobierno de izquierdas. RTVE. 2019. november 11. In: <http://www.rtve.es/noticias/20191107/erc-baja-pero-mantiene-liderazgo-cataluna-vuelve-ser-clave-para-gobierno-izquierdas/1989113.shtml> Letöltve: 2019. november 11.

Resultados elecciones generales noviembre 2019. 10N. ELECCIONES GENERALES. El Mundo, 2019. november 10. szám. In: <https://www.elmundo.es/ecciones/ecciones-generales/2019/index.html> Letöltve: 2020. január 10.

Suanzes, Pablo. R.: Oriol Junqueras tenía que haber sido eurodiputado y gozar de su inmunidad, según la Justicia europea. El Mundo, 2019. december 19. szám.

In: <https://www.elmundo.es/espana/2019/12/19/5dfb4352fc6c83d5488b466c.html>
Letöltve: 2020. január 10.

Urrutia, César: Las empresas frenan en seco la creación de empleo: reducen la contratación a una cuarta parte en un año. El Mundo, 2019. október 25. szám.

In: <https://www.elmundo.es/economia/2019/10/25/5db1dc2afdddf8a408b45e5.html>
Letöltve: 2020. január 10.

Új függetlenségi népszavazás megrendezését szorgalmazza a katalán elnök. Magyar Hírlap. 2019. október 17. szám. In: <https://www.magyarhirlap.hu/kulfold/20191017-uj-fuggetlensegi-nepszavazas-megrendezeset-szorgalmazza-a-katalan-elnok> Letöltve: 2020. január 10.